

Ledenvergadering Schrijverscontact 1 oktober 2022 Witte Huisjes Bunnik

Aanwezig: René van Loenen, Irene Postma, Johan de Groot, Ria Borkent, Clemens van Brunshot, Hans Werkman, Wim Zijlstra, Sytze van der Veen, Alfred Valstar, Henk van ter Meij, Henk Fonteyn, Els Florijn, Lodewijk Crijns, Saskia Schouten en als gast van Johan: Jaap van Gijzen.
Afgemeld: Sietsche Lyklema, Fiet, Greetje, Carla, Mieke en Dirk, Jan Groenleer, Pauline, Henk, Bepie.

Welkom door voorzitter René van Loenen, speciaal voor onze gast, Jaap van Gijzen. René memoreert de hete zomer en leest het watergedicht van Koos Geerds 'Gods element'. We zijn weer terug in De Witte Huisjes, de intieme locatie die vóór corona door Jaap van den Beukel is aangedragen. Het doet vreemd aan zonder Jaap. Jaap is op 29 mei overleden na een herseninfarct in januari. Kaarten voor Jantje, Anton, Jelle, Sietsche, Kitty. Reinier Dorgelo blijft lid, schrijft cursiefjes. De lunch is tegenwoordig €13,50

Referaat Johan de Groot over Jan Siebelink, 'Het Onzegbare beschreven'.

Jan Siebelink is beroemd geworden door *Knielen op een bed violen*, de roman gebaseerd op het levensverhaal van zijn vader. Het succes van dit boek is mede te danken aan de mildheid waarmee hij de keuzes van zijn vader weergeeft en het respect voor het geloof, ondanks de uitwassen die in het boek worden beschreven.

Johan is niet alleen een kenner, maar heeft met hem gecorrespondeerd.

'In de eerste plaats herken ik de indringende wijze waarop het christelijke geloof een rol speelde in zijn jeugd. Mijn schoonvader behoorde tot dezelfde stroming als de Paauwianen waar de vader van Jan aan ten prooi viel. Wat ook een rol speelt is dat Jan oog heeft voor de natuur. Hij beschrijft uitgebreid wat er te zien is in de tuin en de landschappen waar zijn verhalen zich afspelen. Een van zijn boeken heet *De herfst zal schitterend zijn*. Een andere gezamenlijke passie is het wielrennen. Het boek *Pijn is genot* gaat over enerzijds extreem afzien en anderzijds enorm genieten van epische prestaties. Tenslotte is een verbinding in wat ik noem de zoektocht naar het mysterie. *Het onzegbare* is de religieuze ervaring die zijn vader op een warme dag op de kwekerij zou hebben gehad.

Dat visioen gaf hem veel aanzien in de sektarische kringen waarin hij verkeerde. In de boeken van Jan lijkt het vaak alsof hij enerzijds op zoek is naar het mysterie, maar anderzijds de tragiek beschrijft van het niet kunnen pakken van het wonder. Een soort Sisyphus-kwelling. Het leidt in zijn boeken vaak tot een vlucht in het profane leven van wat in religieuze kringen genoemd wordt 'wereldse begeerten'. Een spanningsveld dat zijn boeken ook realistisch en spannend maakt. Samenvattend, is mijn verbinding met Jan Siebelink gebaseerd op pijlers van geloof, persoonlijkheid, passies (planten en wielrennen), taal, en de zoektocht naar mysterie. Jan is pas op latere leeftijd gaan schrijven. Hij begon met vertalingen uit het Frans. Zijn eerste verhaal is *Witte chrysenten*, waar de thema's uit zijn latere werk al in zitten. Het gaat over de bloemenhandelaar waar zijn vader aan leverde en die traag betaalde, en dat combineerde met het bespotten van zijn vader als Jan bestellingen bracht. Dit moet voor Jan zo'n onrecht geweest zijn dat het schreeuwde om wraak.

De bundel waarin *Witte Chrysenten* staat, heet *Nachtschade*. De plant is giftig maar werd ook wel gebruikt als een middel tegen depressies. En daar raken we een kernpunt. De merkwaardige jeugd die Jan moet hebben gehad heeft natuurlijk iets met zijn geestesgesteldheid gedaan, en je kunt zijn schrijverschap goed zien als een alsmear doorgaande verwerking daarvan. Die nachtschaduw geeft de boeken een fatalistische ondertoon. Wat ik wel jammer vind is dat je in de beschrijving van de thematiek niet echt een ontwikkeling ziet. Je zou bij wijze van spreken hopen dat de Nachtschaduw op een bepaald moment overwonnen wordt door het licht van de opkomende zon. In *De Buurjongen* was dat in elk geval nog niet zo. Of zijn nieuwe en 40^e boek *Brengschuld* de grote wending bevat was in mijn voorbereiding op deze toespraak nog de vraag.

De Franse schrijver Huysmans maakte met zijn decadente roman *A rebours* een verpletterende indruk op hem. Dat decadente hebben veel van zijn hoofdpersonen ook.

Jan schrijft op zijn website: “In de loop der jaren hield ik van de decadente thematiek alleen de verfijnde waarneming en mijn gevoel voor een broeierige atmosfeer over”.

Hanna in *De overkant van de rivier* staat model voor de moeder van Siebelink, en haar zachte man Simon (die de veerdienst onderhoudt) valt net als zijn vader ten prooi aan een beklemmende sekte. Het boek is al een proeve van *Knielen op een bed violen*, maar neemt een vreemde wending. Kleindochter Marije neemt dan ineens het woord als verteller, het boek eindigt op een onthutsende manier.

Jan zegt over zijn boeken ook: “in mijn romans en verhalen gaat het altijd om gewone mensen, maar door intens licht op hen te laten vallen komen ze los van de werkelijkheid en worden tot raadselachtige personages”. Dat is treffend verwoord, en dat maakt hem denk ik ook tot een groot schrijver. In *De herfst zal schitterend zijn* staan de relaties tussen de hoofdpersonen Hella en Michiel centraal, maar het decor is meer dan een achtergrond. Alles lijkt ongrijpbaar, zonder houvast.

Als leraar Frans was ook het leven op de middelbare school onderwerp van Jans boeken. *Laatste schooldag* bevat een aantal verhalen over dit thema.

In *Vera* beschrijft Jan het leven van een sterke vrouw. Wie niet op rare uitspattingen zit te wachten kan ik dit boek zeker aanbevelen. *Margaretha* is een historische roman over landvoogdes Margaretha van Parma. De hoofdpersoon is sterk, ze kiest haar eigen lijn in de Tachtigjarige Oorlog. Een boek dat ik ook zeker de moeite waard vond is *Verdwaald gezin* omdat het zo treffend de sfeer van de jaren '50 beschrijft.

Vijf keer heb ik in de periode tussen 2005 en 2008 een brief geschreven, en steeds kreeg ik een vriendelijke reactie van hem op zijn eigen briefpapier. Jan is onderdeel geworden van de fine-fleur van het literaire gilde, en dat is voor het overgrote deel seculier, op enkele uitzonderingen na.

Voor zijn 70e verjaardag heb ik een verhaal geschreven getiteld *Dagschone* dat gaat over de succesvolle schrijver Adam van Engelen, en het is overduidelijk wie daarmee wordt bedoeld. Een Dagschone is een hemelsblauwe bloem die maar één dag bloeit, het is één van mijn favoriete bloemen, en ik probeer die elk jaar weer te kweken.’

Nagesprek: Als Jan Siebelink naar zijn geloof wordt gevraagd in een interview is hij een zoeker naar woorden: de verre God van zijn vader is onbereikbaar. Uiteindelijk leeft in Jan ‘de hoop dat ik word opgevangen’. Een hoopvol einde van de lezing.

‘Oscar’ is geschikt voor leeskring, evenals het lichtere ‘Vera’ en het wat zware ‘Margaretha’.

Huishoudelijk

René zegt Johan dank met een wijngift en vooral veel waardering!

Clemens dank voor technische assistentie.

1 april komt Tjerk de Reus over Ad den Besten, ’s middags Carla de Boer.

René leest Guido Gezelle als opening van de maaltijd: *Verleen ons Heer ons dagelijks brood*.

Pauze, maaltijd. Als vanouds in de kleine gezellige eetzaal van de Witte Huisjes.

Tijdens het middagprogramma vertelt Alfred Valstar over Bob Dylan

Religieuze thematiek wordt door interviewers weggelachen, zagen we bij Jan Siebelink. Dat heeft Bob Dylan ook meegemaakt, maar hij heeft er geen boodschap aan.

Popmuziek wordt vaak geassocieerd met oppervlakkigheid, Bob Dylan citeert psalm 1: *gezegend is de man die niet bij de goddelozen verkeert. Zegen is meer dan gelukkig zijn*.

We luisteren naar het nummer ‘When the ship comes in’, 1963.

Dylans achtergrond is Joods. Groeide op in Amerika. Hij voelde zich aangetrokken door *folk*, verhalende teksten op muziek. Er zijn christelijke invloeden in zijn teksten. *De wereld is ziek en hongerig, vermoeid en verscheurd*, klinkt het in ‘Song to Woody’. Hij zoomt in op wat mis is in ‘Blowin’ in the Wind’. Wind als Ruach.

In 'Sign on the Cross' zijn er OT- en NT-invloeden. Messiaanse hunkering is er in 'The Mighty Quinn', iedereen is in wanhoop en ze wachten op Eskimo. *'Er moet iemand komen'*. 'Mr. Tambourine Man': daar zit iets in van iemand willen volgen, het idee van zoeken. 'Nobody 'cept you' uit de jaren zeventig, zingt: *'alles kan me gestolen worden behalve Eén.'* De associatie is geestelijk. Hij haalt die thema's en passant naar voren. Vertwijfeling horen we in 'With God on our side': *je stelt nooit vragen als je God aan je zijde hebt. God betrekken in onze oorlog is een vorm van verraad.* 'My back Pages' laat een ontwikkeling in hem zien, hij voelt zich schuldig over zijn prekerigheid in eerder werk uit de protestgeneratie: 'I'm younger than that now'.

'Desolation Row', de rij van de wanhopigen, gaat over de Kerk, door dit soort teksten kon Alfred de Bijbel persoonlijker gaan lezen: Noach wordt in de actualiteit getrokken.

In 'Highway 61 Revisited' is het: *'God said tot Abraham: Kill me a son.'* Dylans vader heette Abraham, het ging over hem.

'Most likely you'll go your way': 'You' is het publiek, het zijn de fans. Hun wegen scheiden, en dat is ook geestelijk: keuzes hebben consequenties.

'All along the Watchtower'. Twee mensen zitten opgesloten in een situatie: een dief en een joker. De dief weet van zondebesef, de joker lacht het weg. Als de schenker en de bakker.

'I pity the poor immigrant' zit vol Bijbelse connotaties, heel spannend. 'Three angels' is een soort kerstgedicht: *Niemand vraagt zich af waar hij mee bezig is. Hoort iemand de engelenmuziek?*

'Oh Sister' uit 1975: man en vrouw gaan scheiden, zijn geestelijk broer en zus; *moeten we niet Zijn richting volgen?* Señor = Heer, 'let's overturn these tables' lees je dan ineens als het verhaal van de wisselaars in de tempel. In 1979 omarmt hij het christelijk geloof met het album 'Slow train coming'. *De vijand draagt een fatsoenlijk kleding.* Bij 'Property of Jesus.' Je voelt tussen de regels het religieuze hangen. 'Every grain of sand' zingt bijvoorbeeld: *In de hitte van het moment zie ik de hand van de Meester, die zie ik ook in elke zandkorrel.* De vraag voor hem werd: Hoe moet ik verder, ook als artiest?

'Blind Willy McTell' - hij laat Texas spelen met Jeruzalem, je krijgt het oja-gevoel.

In 'Foot of Pride' klinkt (psalm 36:12) laat de trotse voet over mij niet komen, het gaat over mensen die zich als gelovig voordoen, *ze zingen Amazing Grace onderweg naar de Zwitserse bank. They like to take all this money from sin.*

'Dark Eyes' is een boodschap tot zijn publiek: *moeder weent om haar kind, maar ik hoor de trom van de doden die opstaan.* What good am I? Wat stelt het voor? 'Political World: klim in het frame en schreeuw Gods naam, gaat over het annexeren van God voor jouw zaak.

'Ring them Bells' spreekt heiligen toe: *Petrus, Martha, Catharina, luid de klokken! God is Een. De bergen zijn vervuld met verloren schapen.* 'Cross the green mountains' gaat over oorlog, en de zielen die we zullen ontmoeten. *'Ik luister naar de muziek uit een beter land'.*

'Tempest', tenslotte, gaat over de Titanic en de ijsberg. De storm van Dylan zit in de mensen. *De kapitein wist dat hij de race verloren had, hij las het boek Openbaring en vulde zijn beker met tranen.*

Met applaus en een fles wijn danken we Alfred voor de interessante lezing. We realiseerden ons niet dat er zoveel Bijbelse connotaties in Dylans werk zijn. Opmerkelijk: hij maakte als Jood geen onderscheid tussen Oude en Nieuwe Testament.

Open podium.

Vanmiddag: **Henk** Fonteijn is aan het ontspullen en kwam boekjes van Laura Reedijk tegen, o.a. Rekenschap. Henk leest 'Kwart over negen' over troost en aanraking in je vroege jeugd. **Alfred** leest gedichten over schaken. **Els** leest voor ons twee columns die ze op Instagram heeft. **Johan** leest het verhaal De tuin. Een mooie beëindiging van deze literaire dag.

Verslag: Ria Borkent